

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยมีขั้นตอนต่างๆ ของการศึกษาวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มประชากรทั้งหมด โดยแบ่งประชากรออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 350 คน
2. ผู้นำหรือประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 26 แห่ง
แต่ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 26 คน
3. ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 8 แห่ง แต่ละ 1 คน และหัวหน้าสำนักงานเกษตรอำเภอเขาย้อยจำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา

การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยสร้างแบบสอบถามขึ้น จำนวน 1 ชุด และแบบสัมภาษณ์ 1 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. แบบสอบถาม

แบบสอบถามใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ และแบบเติมข้อความลงในช่องว่าง คือ

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้

1.2 ปัจจัยพื้นฐานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ บทบาท/หน้าที่ รายได้จากกลุ่ม ประเภทอาชีพ เงินทุน และแหล่งเงินทุนของกลุ่ม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีต่อกระบวนการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจูงใจและการควบคุม โดยคำถามที่ใช้จะเป็นรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 คำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นของแต่ละบุคคล เกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

2. แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำหรือประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและหัวหน้าสำนักงานเกษตรอำเภอ เขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ความต้องการการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จากหน่วยงานภาครัฐ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ด้านความรู้และข้อมูลข่าวสาร ด้านการผลิต ด้านการเงิน ด้านการจัดการสินค้าและบริการ ด้านการตลาด และด้านความรับผิดชอบต่อชุมชน

2.2 แบบสัมภาษณ์นโยบายการสนับสนุนและส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ด้านความรู้และข้อมูลข่าวสาร ด้านการผลิต ด้านการเงิน ด้านการจัดการสินค้าและบริการ ด้านการตลาด และด้านความรับผิดชอบต่อชุมชน

การสร้างและพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ แบบสอบถาม มีวิธีการสร้างและพัฒนาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา ทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสาร เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างประเด็นและตัวชี้วัดตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ในแบบสอบถาม
3. วิเคราะห์ตัวแปรย่อยของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ออกเป็นตัวแปรชี้วัด (Indicators) ต่างๆ และนำตัวแปรชี้วัดไปสร้างเป็นแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face validity) รวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ขึ้นและเที่ยงตรงมากขึ้นจากนั้นได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้แก่ อาจารย์รศ.รยาพร บุญเหลือ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา (Content validity) รวมถึงภาษาและสำนวนที่ใช้ในแบบสอบถามจากนั้นนำผลของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งคำนวณจากความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence: IOC) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (สุวิมล ติรภานันท์, 2546 : 144) ส่วนข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 นำมาปรับปรุงให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00
6. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน 30 คน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองฯ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
7. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) โดยใช้สูตรของ Cronbach (Cronbach's coefficient alpha) (สุวิมล ติรภานันท์, 2546 : 153) กำหนดความเชื่อมั่นที่ค่ามากกว่า 0.6 จึงจะถือได้ว่าแบบสอบถาม

เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงได้ ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9542

แบบสัมภาษณ์ มีวิธีการสร้างและพัฒนาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา ทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสาร เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างประเด็นและตัวชี้วัดตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ในแบบสัมภาษณ์
3. วิเคราะห์ตัวแปรย่อยของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ออกเป็นตัวแปรชี้วัด (Indicators) ต่าง ๆ และนำ ตัวแปรชี้วัดไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face validity) รวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์ขึ้นตามข้อเสนอแนะ
5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้แก่ อาจารย์รศ.รยาพร บุญเหลือ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) รวมถึงภาษาและสำนวนที่ใช้ในแบบสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้กับกลุ่มประชากร โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือไปยังกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง
2. ผู้วิจัยรับแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาแล้ว ทำการตรวจสอบและแยกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์เพื่อดำเนินการจัดทำรหัสในแบบสอบถามตามที่กำหนดในตารางแจกแจงความถี่ ทำการกรอกข้อมูลตามรหัส (Coding form) ลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
3. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 2 มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและนำเสนอค่าสถิติต่างๆ
4. นำผลการวิเคราะห์มาสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อสัมภาษณ์ผู้นำหรือประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและหัวหน้าสำนักงานเกษตรอำเภอเขาย้อย เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

5. นำแบบสัมภาษณ์ ไปสัมภาษณ์ ผู้นำหรือประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 26 แห่ง ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 8 แห่ง และหัวหน้าสำนักงานเกษตรอำเภอเขาย้อย เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

ข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราทางวิชาการ บทความวารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยนำแบบสอบถามตรวจสอบความถูกต้อง นำมาลงรหัส แล้วนำไปประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประเมินผลข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยสถิติดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในแบบสอบถามตอนที่ 1 ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้ โดยใช้สถิติค่าความถี่ และสถิติร้อยละ

1.2 ปัจจัยพื้นฐานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในแบบสอบถามตอนที่ 1 ได้แก่ บทบาท/หน้าที่ รายได้จากกลุ่ม ประเภทอาชีพ เงินทุน และแหล่งเงินทุนของกลุ่ม โดยใช้สถิติค่าความถี่ และสถิติร้อยละ

1.3 ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีต่อกระบวนการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การชี้แนะ และการควบคุม โดยใช้สถิติค่าความถี่ สถิติร้อยละ สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.4 ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับความคิดเห็นการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปเป็นความเรียง

2. ข้อมูลจากคำตอบในแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ผู้นำหรือประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน และหัวหน้าสำนักงานเกษตรอำเภอเขาย้อย โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปเป็นความเรียง

3. นำผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณจากการตอบแบบสอบถาม และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน และโอกาส-อุปสรรค (SWOT Analysis) เพื่อสรุปแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอเขาชัยย้อย จังหวัดเพชรบุรี

สำหรับการแปลผลได้กำหนดการแปลผลตามขอบเขตของคะแนนความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีต่อกระบวนการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ได้จากการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval Scale) โดยคำนวณหาค่าความกว้างของชั้น ดังนี้ (ยูทธ ไกยวรรณ, 2549 : 40)

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{Max} - \text{Min}}{\text{จำนวนช่วง}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ดังนั้นเกณฑ์ในการแปลผลแต่ละช่วงคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สรุปดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้อยที่สุด